

GEDRAGSCODE VOOR PROFESSIONALS Shiva

1. ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

1. De geestelijk verzorger respecteert de uniciteit en waardigheid van ieder mens. Uitgangspunt is dat ieder mens recht heeft op geestelijke verzorging, ongeacht etnische afkomst, nationaliteit, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, politieke voorkeur, leefwijze, levensovertuiging of sociale positie van de cliënt.
2. De geestelijk verzorger zelf is in het geding in het contact met cliënten, naasten en medewerkers. De geestelijk verzorger is derhalve aanspreekbaar op wie zij zelf is en waar zij zelf (voor) staat.¹
3. De geestelijk verzorger is zich steeds bewust van de asymmetrie in de verhouding tussen zichzelf en de gesprekspartner. De geestelijk verzorger maakt geen misbruik van haar uit deskundigheid en/of positie voortvloeiend overwicht.
4. De geestelijk verzorger is persoonlijk verantwoordelijk voor de uitoefening van haar beroep. Daartoe behoort zij kennis, houding, vaardigheden en spiritualiteit op peil te houden via de daartoe geëigende kanalen van scholing, opleiding, intervisie, supervisie en intercollegiale toetsing.
5. De geestelijk verzorger heeft een doordachte en authentieke omgang met de eigen levensbeschouwing en een open houding naar andere overtuigingen.
6. De geestelijk verzorger is eraan gehouden altijd zo te handelen dat de waardigheid van het beroep en het aanzien van de geestelijke verzorging niet worden geschaad. Dit betreft ook het persoonlijk functioneren binnen en buiten het werk.
7. De geestelijk verzorger is zich er van bewust dat het eigen handelen veelal plaatsvindt op grond van een afweging van belangen. Zij streeft ernaar inzichtelijk te zijn in het eigen handelen en is bereid tot verantwoording.

2. GEDRAGSREGELS

8. De werkzaamheden van de geestelijk verzorger worden gekenmerkt door respect, integriteit, vertrouwelijkheid, collegialiteit, en interdisciplinariteit. Daaruit vloeien de volgende gedragsregels voort.

2.1. RESPECT

9. De houding van de geestelijk verzorger ten opzichte van de cliënt wordt gekenmerkt door respect voor diens persoon en erkenning van diens eigen verantwoordelijkheid. In al

¹ Waar zij staat kan ook hij gelezen worden.

haar werkzaamheden dient de geestelijk verzorger zo veel mogelijk te handelen in overleg met de cliënt of indien nodig met zijn of haar wettelijk vertegenwoordiger.

10. De geestelijk verzorger is verantwoordelijk voor de begeleiding, hulpverlening en advisering aan cliënten.

11. In beginsel is geestelijke verzorging beschikbaar voor iedereen die een beroep op haar doet. Wanneer een cliënt behoefte heeft aan begeleiding, hulpverlening of advisering door een geestelijk verzorger en daartoe een beroep doet op een geestelijk verzorger, zal zij binnen afzienbare tijd de cliënt duidelijk maken of zij daartoe in staat is en op welke wijze, in welke vorm en in welke mate begeleiding kan worden gegeven.

12. Indien de geestelijk verzorger meent zich te moeten onthouden van de gevraagde begeleiding of de voortzetting daarvan, geeft zij de cliënt rekenschap van haar overwegingen. Desgewenst adviseert zij de cliënt over verder te nemen stappen en draagt zij bij aan een goede doorverwijzing.

13. De geestelijk verzorger waarborgt dat het contact tussen geestelijk verzorger en cliënt in vrijheid kan worden aangegaan, kan worden onderhouden en kan worden beëindigd. De cliënt heeft het recht om op elk tijdstip de begeleiding te beëindigen. De regels van de code dienen op cliënten, die niet in staat kunnen worden geacht tot een redelijke waardering van hun belangen ter zake, toegepast te worden naar wat in de gegeven omstandigheden redelijk en mogelijk is, in overleg met andere hulpverleners van de cliënt. Daarbij wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met bekende wensen en eigenheid van de persoon in kwestie.

2.2. INTEGRITEIT

14. Voor de geestelijk verzorger mag eigenbelang of mogelijk voordeel van een contact met een cliënt geen rol spelen bij het aangaan en onderhouden van een contact, behalve in het belang van scholing en supervisie in overleg met cliënten. Bij het gebruik van gegevens in dit kader dient de anonimiteit van de cliënt gegarandeerd te zijn.

15. Bij het aannemen van geschenken of erfenissen van cliënten of diens naasten stelt de geestelijk verzorger zich uiterst terughoudend op. Het maximum is een waarde van 25 euro. Zij gaat geen geldelijke verplichtingen aan met cliënten.

16. Gedurende de begeleiding gaat de geestelijk verzorger geen persoonlijke relaties aan die onverenigbaar zijn met haar functie, noch maakt zij daartoe de wens kenbaar. De persoonlijke integriteit, zowel lichamelijk als geestelijk, van de cliënt worden te allen tijde gerespecteerd. De geestelijk verzorger draagt er bovendien zorg voor de cliënt niet aan te raken op een wijze die als seksueel of erotisch kan worden ervaren of als zodanig is bedoeld. De geestelijk verzorger gaat ook niet in op seksuele toenaderingen van de cliënt.

17. Als een geestelijk verzorger stuit op omstandigheden die het welzijn van de cliënt schaden, vestigt zij, na indien mogelijk de cliënt hierover te hebben geïnformeerd en met inachtneming van de regels aangaande de vertrouwelijkheid (zie 2.3), hierop de aandacht van de eerstverantwoordelijken en adviseert over mogelijke verbeteringen.
18. De geestelijk verzorger raadpleegt bij onduidelijkheid of onzekerheid over de te volgen gedragswijze een collega, vertrouwenspersoon, deskundige of leidinggevende, met inachtneming van de plicht tot vertrouwelijkheid.
19. De geestelijk verzorger is zorgvuldig en loyaal ten opzichte van de instelling waarin zij werkt, met inachtneming van ieders verantwoordelijkheid. Zij legt verantwoording af aan de instelling over de wijze waarop zij haar functie vervult.
20. De geestelijk verzorger kan in een situatie komen waarin zij in gewetensconflict of loyaliteitsconflict komt met de instelling. Waar hierdoor veroorzaakte spanning om keuzes vraagt, gaat het fundamenteel respect voor de levens- of geloofsovertuigingen en de integriteit van de cliënt voor. Vervolgens geldt de eigen professionele verantwoordelijkheid ten opzichte van de instelling. Kan de geestelijk verzorger een en ander niet met elkaar en/of met het eigen geweten in overeenstemming brengen, dan dient er ruimte te zijn voor een doorverwijzing van de cliënt naar een collega geestelijk verzorger.

2.3. VERTROUWELIJKHEID

21. Tenzij de cliënt hierover anders beslist, is de geestelijk verzorger verplicht geheimhouding in acht te nemen ten opzichte van alles wat haar in de uitoefening van haar beroep vertrouwelijk ter kennis is gekomen en alles wat zij heeft waargenomen en waarvan zij het vertrouwelijk karakter moet begrijpen.
22. De geheimhouding blijft van kracht na beëindiging van het contact, ook na het overlijden van de cliënt.
23. Al geeft de cliënt toestemming de geheimhoudingsplicht te doorbreken, de beslissing om wel of niet te spreken blijft liggen bij de geestelijk verzorger. Deze kan slechts dan de geheimhoudingsplicht doorbreken wanneer voldaan is aan alle hieronder genoemde voorwaarden.
 - a. Het is vrijwel zeker dat het niet doorbreken van het geheim voor derden of voor de cliënt aanwijsbare en ernstige schade of gevaar zal opleveren.
 - b. De geestelijk verzorger is er vrijwel zeker van dat door de doorbreking van de geheimhouding die schade aan de anderen of aan de cliënt kan worden voorkomen of beperkt.
 - c. Gevaar kan alleen worden afgewend of schade kan alleen worden voorkomen door het doorbreken van de geheimhouding.
 - d. De geestelijk verzorger komt in gewetensnood door het handhaven van de geheimhouding.

- e. Alles is in werking gesteld om toestemming van de cliënt te krijgen.
 - f. De geheimhouding wordt slechts zover doorbroken als nodig is om het gevaar af te wenden of de schade te voorkomen.
24. Bij de uitzondering op de geheimhoudingsplicht streeft de geestelijk verzorger zo veel mogelijk naar medewerking, of tenminste naar medeweten van de cliënt en motiveert tegenover hem haar optreden.
25. De strikte toepassing van de geheimhoudingsplicht zoals in 26 geformuleerd geldt niet wanneer informatie wordt gedeeld in het kader van een gemeenschappelijke zorgopdracht. Met de betrokken hulpverleners mag de geestelijk verzorger informatie delen, mits de cliënt daarvoor toestemming heeft gegeven, mits deze relevant is voor de gemeenschappelijke zorgopdracht en mits de vertrouwelijkheid door de betrokken hulpverleners gewaarborgd is.
26. De geestelijk verzorger is verplicht zich tegenover de rechter te beroepen op verschoning² als het afleggen van een getuigenis of beantwoording van bepaalde vragen haar in strijd brengt met haar geheimhoudingsplicht. De plicht om zo'n beroep op de rechter te doen kan alleen worden opgeheven als voldaan is aan alle in artikel 23 onder a tot en met f genoemde voorwaarden.
27. Als de rechter weigert verschoning toe te staan mag de geestelijk verzorger uitsluitend feitelijke informatie geven en uitsluitend die informatie waar om wordt gevraagd. Zij onthoudt zich van een waardeoordeel over de cliënt. Als richtlijn geldt dat bij de beantwoording getracht wordt de geheimhouding zo veel mogelijk te handhaven. Als de geestelijk verzorger toch besluit te zwijgen, gebeurt dit op straffe van door de rechter te treffen maatregelen.
28. Voor activiteiten van de geestelijk verzorger voor de eigen praktijk, de opdrachtgever, de instelling, de medewerkers en vrijwilligers van de instelling, de scholing van medewerkers en vrijwilligers en voor wat haar ter ore komt tijdens vieringen en bezinningsbijeenkomsten, geldt onverkort wat geformuleerd is in de artikelen 21 tot en met 25.
29. Indien tegen een geestelijk verzorger een klacht wordt ingediend, ontslaat dat de geestelijk verzorger niet van haar geheimhoudingsplicht. Indien doorbreking van de geheimhoudingsplicht noodzakelijk is, dient de geestelijk verzorger daarvoor toestemming te hebben van de cliënt. Dit geldt ook wanneer een andere belanghebbende een klacht

² Het verschoningsrecht is niet uitsluitend voorbehouden aan geestelijk verzorgers met een zending of ambtelijke binding met een bepaald godsdienstig of levensbeschouwelijk genootschap, dat op de tucht en discipline van de geestelijk verzorger toeziet. Ton Meijers schrijft daarover: "De rechtspraak hanteert 'geestelijke hulpverlening', 'vertrouwensrelatie' en 'geheimhoudingsplicht' als criteria voor het toekennen van verschoningsrecht en toetst niet of een geestelijk zorg- en hulpverlener vanuit een bepaald genootschap werkzaam is. (...) Het is een open vraag of een geestelijk zorg- en hulpverlener noodzakelijk zijn werkzaamheden vanuit een bepaald genootschap dient te verrichten." T. Meijers. De geestelijke. In: F.A.W. Bannier (red.), *Beroepsgeheim en verschoningsrecht. Handboek voor de advocaat, medisch hulpverlener, notaris en geestelijke*. [p. 171-199]. Citaat p. 187. Den Haag, Sdu, 2008.

heeft ingediend. Ook dan geldt dat de geestelijk verzorger terughoudendheid in acht dient te nemen en dat zij de geheimhoudingsplicht alleen voor zover noodzakelijk voor haar verdediging doorbreekt.

30. De geestelijk verzorger verzamelt omtrent persoon en omstandigheden van de cliënt slechts gegevens voor zover die van belang zijn voor de begeleiding. Zij wisselt uitsluitend gegevens uit met andere personen of instanties voor zover dat van belang is voor de cliënt en met diens toestemming. Ook bij deze derden dient de geheimhouding van de persoonlijke gegevens voldoende te zijn gewaarborgd. Dit betreft ook de rapportage van de geestelijk verzorger in elektronische cliëntendossiers. De cliënt heeft het recht de rapportage in te zien die al dan niet onderdeel uitmaakt van het papieren of elektronische cliëntendossier. De geestelijk verzorger stelt hem daartoe in staat. Voor zover de geestelijk verzorger zelf verantwoordelijk is voor het bewaren van gegevens, geldt een maximale bewaartermijn van 15 jaar, tenzij anders is vastgelegd in de wettelijke bepaling voor het specifieke werkterrein. Daarna dient de geestelijk verzorger er zorg voor te dragen dat de gegevens worden vernietigd.

31. De geestelijk verzorger vraagt (anoniem) advies bij de daarvoor aangewezen instanties indien zij weet van of een ernstig vermoeden heeft van mishandeling, seksueel misbruik of huiselijk geweld.

2.4. COLLEGIALITEIT

32. De geestelijk verzorger is in het openbaar zakelijk en respectvol in het oordeel over collega's, ook als er sprake is van verschillen van inzicht. Zij houdt rekening met de pluriformiteit aan inzichten en levensbeschouwingen.

33. De geestelijk verzorger verwijst degenen die met kritiek op een collega bij haar komen naar die collega, dan wel naar degenen die tot oordelen bevoegd zijn, en stelt zichzelf terughoudend op.

34. De geestelijk verzorger spreekt haar collega aan indien er ernstige vragen zijn bij zijn of haar functioneren.

35. De geestelijk verzorger brengt wanneer er een ernstig vermoeden is van tuchtwaardig gedrag dit ter kennis van de bevoegde instanties.

36. De geestelijk verzorger is eindverantwoordelijk voor de naleving van de Beroepscode door assistenten, vrijwilligers en stagiairs die onder haar leiding staan.

37. Bij acquisitie houdt de geestelijk verzorger het belang van de hele beroepsgroep voor ogen.

2.5. INTERDISCIPLINARITEIT

38. De geestelijk verzorger staat in het belang van de cliënt open voor samenwerking met vertegenwoordigers van andere disciplines, met begrip voor de eigen aard en waarde

van hun bemoeienissen en met respect voor hun verantwoordelijkheden. Daarbij is er de bereidheid tot het verstrekken van goede wederzijdse informatie, met inachtneming van het gestelde in artikel 29 over de vertrouwelijkheid.

39. De geestelijk verzorger zorgt ervoor dat er binnen de instelling waarin zij werkt waar nodig gebruik gemaakt kan worden van haar deskundigheid.

40. De geestelijk verzorger onthoudt zich van een begeleiding, die gelegen is buiten het terrein van eigen kennen en kunnen en verwijst waar nodig en mogelijk door naar andere hulpverleners.

41. De geestelijk verzorger zal, wanneer het contact moet worden overgedragen, in overleg met de cliënt zorgdragen voor een goede overdracht van relevante informatie, met inachtneming van hetgeen in artikel 28 is gesteld.

42. De geestelijk verzorger onthoudt zich van publieke kritiek op het functioneren van collega's van andere disciplines en streeft ernaar deze te bespreken in een intercollegiaal overleg.